

Hoofdstuk 1 Missie en visie van de organisatie	
§ 1.1 Missie en visie	Pagina 3
§ 1.2 De vijf talen van liefde van kinderen	Pagina 3,4
§ 1.3 Rust, Ruimte, Regelmaat en Reinheid, Respect	Pagina 4
Hoofdstuk 2 Verantwoorde opvang	Pagina 4
§ 2.1 Omgang emotionele veiligheid	Pagina 5
§ 2.1.1 Het bieden van emotionele veiligheid	Pagina 5
§ 2.1.2 Vertrouwde relaties en groeps sfeer	Pagina 5
§ 2.1.3 Sensitieve responsiviteit	Pagina 5
§ 2.1.4 Structuur en leefomgeving	Pagina 5,6
§ 2.1.5 Voorspelbaarheid	Pagina 6
§ 2.1.6 Vast dagritme	Pagina 6
§ 2.1.7 Autonomie en participatie	Pagina 6
§ 2.2 Ontwikkeling persoonlijke competentie	Pagina 6
§ 2.2.1 Spelend leren	Pagina 6
§ 2.2.2 Kijken en imiteren	Pagina 6
§ 2.2.3 Meehelpen en meedoen	Pagina 7
§ 2.2.4 Woorden geven aan ervaringen	Pagina 7
§ 2.2.5 Ontwikkelen van de persoonlijke competentie	Pagina 7
§ 2.2.6 De persoonlijke competenties	Pagina 7,8
§ 2.2.7 Seksuele ontwikkeling	Pagina 9
§ 2.2.8 Christelijk identiteit en omgang met diversiteit	Pagina 9,10
§ 2.2.9 Kinderen met beperkingen	Pagina 10
§ 2.3 Ontwikkeling sociale competentie	Pagina 10
§ 2.3.1 Steunen en stimuleren	Pagina 10
§ 2.3.2 Voorwaarden scheppen	Pagina 10
§ 2.3.3 Groep	Pagina 10
§ 2.3.4 Aansluiten bij het spontane leren en spelen	Pagina 11
§ 2.3.5 Kansen grijpen en creëren	Pagina 11
§ 2.4 Overdracht van normen en waarden en participatie	Pagina 11
§ 2.4.1 Communicatie	Pagina 11,12,13
§ 2.4.2 Kort samengevat	Pagina 13
Hoofdstuk 3 Mentorschap	Pagina 14
Hoofdstuk 4	
Het structureel volgen van de ontwikkeling van kinderen	Pagina 14
§ 4.1 Observatiesysteem KIJK	Pagina 14
§ 4.2 Observeren en doorverwijzen naar externe instanties	Pagina 14
§ 4.3 Ondersteuning	Pagina 15
§ 4.4 De overdracht naar basisonderwijs	Pagina 15
§ 4.5 Contactmomenten met ouders	Pagina 15,16
Hoofdstuk 5 Kaleidoscoop	Pagina 16
§ 5.1 Wat is Kaleidoscoop?	Pagina 16
§ 5.2 Actief leren	Pagina 16
§ 5.3 Sleutelervaringen	Pagina 16, 17
§ 5.4 Dagschema	Pagina 17
§ 5.5 Observatie	Pagina 17
§ 5.6 Leeromgeving	Pagina 17
§ 5.7 Vooruitkijken - speelwerken - terugkijken	Pagina 17
§ 5.8 Interactie	Pagina 17, 18
§ 5.9 Taalontwikkeling	Pagina 18
§ 5.10 Ouders	Pagina 18
Hoofdstuk 6 Wennen	Pagina 18
§ 6.1 Wenprocedure bij nieuw kindje	Pagina 18
§ 6.2 Wenprocedure bij doorstroom	Pagina 18
Hoofdstuk 7 Ruildagen en extra dagen	Pagina 19
Hoofdstuk 8 Informatie over de groepen	Pagina 19
§ 8.1 Vertrouwde, vaste beroepskrachten, invalkrachten	Pagina 19
§ 8.2 Dagritme en groepssamenstelling	Pagina 19

\$ 8.2.1 <i>Dagritme</i>	Pagina 19
\$ 8.2.2 <i>Groepssamenstelling</i>	Pagina 20
\$ 8.3 <i>Samenvoegen van groepen</i>	Pagina 20
\$ 8.4 <i>Verlaten van de stamgroep</i>	Pagina 21
\$ 8.5 <i>Spel</i>	Pagina 21
\$ 8.6 <i>Buiten</i>	Pagina 21,22
Hoofdstuk 9 <i>Stagiaires en vrijwilligers</i>	Pagina 22
\$ 9.1 <i>De taken van stagiaires /vrijwilligers en de wijze van begeleiding</i>	Pagina 22
\$ 9.2 <i>Afspraken met betrekking tot omgang, verantwoordelijkheden</i>	Pagina 22
\$ 9.3 <i>Verwachtingen en taken van een stagiaire</i>	Pagina 23
Hoofdstuk 10 <i>Afwijken kind-leidsterratio</i>	Pagina 23

Hoofdstuk 1 Missie en Visie van de organisatie

Visie

Bij de Ark willen we dat een kind beter weg gaat dan dat ze is gekomen. Ongeacht de achtergrond zijn de eerste 4 levensjaren uiterst belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Veel dingen die ze dan leren en meemaken zijn van grote invloed op hun verdere leven. Wij willen de kinderen een goede start geven door een stabiele, uitdagende en liefdevolle omgeving te bieden die ze helpt om zich als persoon te ontwikkelen. Als kindercentrum zijn we bewust van onze verantwoordelijkheid en vinden we het belangrijk om een positief verschil te maken in de maatschappij. We kunnen niet de hele wereld veranderen maar we kunnen wel onze wereld veranderen. Hoe beter we voor deze generatie zorgen hoe meer we dat later terug zullen zien.

§ 1.2 De vijf talen van liefde van kinderen

Liefde is onvoorwaardelijk. Onvoorwaardelijke liefde accepteert kinderen om wie ze zijn en niet om hoe ze zich gedragen en wat ze doen. Pedagogisch medewerkers vinden het belangrijk dat de kinderen op een liefdevolle manier worden bevestigd en gestimuleerd, maar ook dat ze discipline aangeleerd krijgen. Dit functioneert het beste wanneer zij zich veilig en geaccepteerd voelen. Elk kind heeft een primaire taal om liefde te uiten en te ontvangen. Daarnaast heeft elk kind vier andere secundaire liefdestalen.

Wij baseren onze visie onder andere op de theorie van Gary Chapman en Ross Campbell, beschreven in hun boek 'De vijf talen van de liefde van een kind'. Dit boek is binnen de Psychologie en Christelijke wereld internationaal bekend en gerespecteerd. Oorspronkelijk uitgegeven door Northfield Publishing in Chicago en in Nederland uitgegeven door Medema (ISBN 90-6353-287-3)

1) Lichamelijke aanraking

Lichamelijk contact is de taal die eenvoudig gegeven kan worden. De taal van het aanraken beperkt zich niet tot knuffelen, maar omvat ook aanraking zoals een schouderklopje, een aai over hun bol of een high-five. Als de kinderen naar buiten gaan lopen ze twee aan twee en houden elkaars hand vast.

2) Positieve woorden

In het communiceren van liefde zijn woorden bijzonder krachtig. Tedere en liefdevolle woorden, bevestigende en bemoedigende woorden, woorden die op een positieve manier leidinggeven.

Die woorden zeggen allemaal: 'Ik geef om je, je bent belangrijk'

Deze woorden zijn als een zachte, warme regen voor de ziel; zij voeden de innerlijke zekerheid en het gevoel van de eigenwaarde van de kinderen. Een kind plukt zijn leven lang vruchten van de positieve woorden van ouders en verzorgers. Pedagogisch medewerkers creëren met positieve woorden een atmosfeer waarin kinderen niet alleen hun talenten en mogelijkheden ontdekken, maar ze ook ontwikkelen en leren gebruiken.

3) Tijd en aandacht

Tijd en aandacht betekent dat er onverdeeld en gericht aandacht wordt gegeven.

Sommige kinderen hebben extra behoefte aan die onverdeelde aandacht. Bij het tijd en aandacht geven is het belangrijk af te dalen naar het niveau van de geestelijke/emotionele ontwikkeling van het kind. Bijvoorbeeld als een kind begint te kruipen, wordt er bij hen op de vloer gezeten. Tijd en aandacht geven hoort gepaard te gaan met positief oogcontact.

Dit oogcontact behoort plezierig en liefdevol te zijn. Pedagogisch medewerkers luisteren aandachtig naar de woorden en verhalen van kinderen en nemen hen serieus.

4) Cadeautjes

Het geven en ontvangen van cadeautjes is voor sommige kinderen een krachtige uiting van liefde. Het maken van een tekening is dan ook een uiting van liefde die de kinderen hebben tegenover hun ouders/pedagogisch medewerker. Wat positieve woorden zijn voor

sommige kinderen is een klein cadeautje voor andere kinderen. Pedagogisch medewerkers belonen positief gedrag bijvoorbeeld met een sticker, die sticker kunnen ze de hele dag trots op hun hand of voorhoofd dragen.

5) Helpen

Kinderen die de taal van 'helpen' hebben zijn gelukkig als ze mogen meehelpen. Ze helpen hun ouders graag met van alles en nog wat. Op de Ark geven pedagogisch medewerkers de kinderen met deze taal kleine taakjes om te helpen. De kinderen mogen helpen met tafeldekken en na het eten mag een kind de pedagogisch medewerker helpen met washandjes halen. Het kind telt het aantal kinderen in de groep en pakt daarna evenveel washandjes en mag die vervolgens onder de kraan nat maken en aan de kinderen uitdelen. Kortom; spelenderwijs leren de kinderen alle 5 talen kennen.

§ 1.3 Rust, Ruimte, Regelmaat en Respect

Naast 'De vijf talen van de liefde van kinderen' vindt kindercentrum de Ark de vier R's belangrijk, namelijk: Rust, Ruimte, Regelmaat en Respect

Rust

Kinderen moeten voldoende rust krijgen. Door een gezonde afwisseling van slapen en wakker zijn, maar ook door middel van een rustige, niet overprikkelende omgeving. Kortom, een wereld waarin een kind de opgedane indrukken aankan.

Ruimte (ontwikkeling)

Kinderen moeten voldoende ruimte krijgen om zich, op hun eigen manier en tempo, te kunnen ontwikkelen. Hiervoor bieden pedagogisch medewerkers de kinderen ruimte, zodat zij zichzelf kunnen ontwikkelen.

Regelmaat

Kinderen hebben regelmaat nodig, ze gedijen bij regelmaat, structuur en consequent zijn. Voor kinderen is het belangrijk dat de dag min of meer volgens een vast patroon verloopt. Voorspelbaarheid betekent voor kinderen veiligheid en vertrouwdheid. Een veilige en voorspelbare omgeving kan de kinderen dan ook helpen om zichzelf te zijn en goed in hun vel te zitten.

Respect

Ieder kind is uniek en wordt gerespecteerd, ze hebben een doel en wordt liefdevol behandeld. De enorme diversiteit van kinderen, ouders en medewerkers is kenmerkend voor de Ark.

Hoofdstuk 2 Verantwoorde opvang

Kindercentrum de Ark biedt verantwoorde kinderopvang, waaronder wordt verstaan: het in een veilige en gezonde omgeving bieden van emotionele veiligheid aan kinderen, het bevorderen van de persoonlijke en sociale competentie van kinderen en de socialisatie van kinderen door overdracht van algemeen aanvaarde waarden en normen.

In het kader van het bieden van verantwoorde kinderopvang, draagt kindercentrum de Ark er in ieder geval zorg voor dat, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin kinderen zich bevinden:

- a) Op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen
- b) Kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderde omgeving
- c) Kinderen worden begeleid in hun interactie, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden

- d) Kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op de respectvolle omgang met anderen in een actieve participatie in de maatschappij

Vertaalslag verantwoorde kinderopvang naar theorie en praktijk

Hierbij wordt zowel de vertaalslag gemaakt naar de theorie, als naar de praktijk.

§ 2.1 Op een sensitieve en responsieve manier met kinderen omgaan, het tonen van respect voor de autonomie van kinderen, het stellen van grenzen en het bieden van structuur voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen voelen.

§ 2.1.1 Het bieden van emotionele veiligheid

Emotionele veiligheid bieden is de basis pedagogische doelstelling voor alle vormen van kinderopvang. Het bieden van emotionele veiligheid is van primair belang en draagt bij aan het welbevinden van een kind. Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich goed en heeft de energie om te leren en te ontwikkelen. Pedagogisch medewerkers zijn verantwoordelijk voor het creëren van de veilige basis, een veilig thuis, waar kinderen zichzelf kunnen zijn en kunnen ontspannen. De emotionele veiligheid wordt door drie aspecten bepaald, namelijk: vertrouwde relaties en groeps sfeer, aanwezigheid van bekende leeftijdsgenoten en het inrichten van de omgeving.

§ 2.1.2 Vertrouwde relaties en groeps sfeer

Een warme en vertrouwde relatie tussen pedagogisch medewerker en kind wil zeggen dat het kind weet dat er goed voor hem of haar wordt gezorgd en hij of zij wordt gerespecteerd. De pedagogisch medewerker en kinderen kennen elkaar en zijn op elkaar betrokken. Kinderen zijn al vanaf jonge leeftijd in elkaar geïnteresseerd en proberen contact met elkaar te maken. Er ontstaat vertrouwdheid als kinderen elkaar vaker zien, elkaar leren kennen en met elkaar leren spelen. De aanwezigheid van bekende leeftijdsgenootjes draagt bij aan het gevoel van veiligheid. Kindercentrum de Ark werkt met twee horizontale groepen, namelijk de rupsjes: 0-2 jaar en de pinguïns: 2-4 jaar en met één verticale groep de giraffen: 1-4 jaar. Bij de rupsjes mogen maximaal 14 kinderen, bij de giraffen maximaal 16 kinderen en bij de pinguïns maximaal 16 kinderen. Vriendschappen ontstaan wanneer kinderen het fijn vinden om met elkaar te spelen, ongeveer dezelfde interesses hebben in activiteiten en qua ontwikkelingsniveau niet heel ver uit elkaar liggen. De pedagogisch medewerker ondersteunt kinderen bij het contact met andere kinderen. De pedagogisch medewerker kijkt vanaf de zijlijn mee en grijpen in als de kinderen er onderling niet uitkomen. De pedagogisch medewerkers kennen een grote mate van betrokkenheid bij activiteiten dit leidt tot een hoge interactie.

§ 2.1.3 Sensitieve responsiviteit

Op een passende en helpende manier speelt de pedagogische medewerker in op de behoefte van een kind. Een belangrijke basishouding van een pedagogisch medewerker is dat zij signalen herkent van kinderen: 'sensitiviteit' en daarbij goed weet in te spelen op de behoeften van een kind: 'responsief gedrag'. Een pedagogisch medewerker ziet de talenten van een kind en weet hierop in te spelen, door de talenten te stimuleren en motiveren tot een hoger niveau.

§ 2.1.4 Structuur en leefomgeving

Hygiëne speelt binnen kindercentrum de Ark een grote rol, want de omgeving van kinderen moet hygiënisch zijn. Daarnaast moeten kinderen de ruimte krijgen om 'nieuwe' dingen te ervaren en te ontdekken. Voorspelbaarheid speelt een grote rol binnen de groep, dit geeft kinderen houvast en zorgen voor een gevoel van veiligheid. Onderdelen die bij voorspelbaarheid passen zijn: vaste routines, duidelijke grenzen, rituelen en regels van de groep.

§ 2.1.5 Voorspelbaarheid

De pedagogisch medewerker biedt structuur en geeft duidelijk aan wat wel en niet kan en ze begrenst de ruimte. Zo weet een kind bijvoorbeeld: als ik hierbinnen blijf, ben ik veilig, hoef ik nergens op te letten en kan ik opgaan in mijn spel.

§ 2.1.6 Vast dagritme

Kindercentrum de Ark maakt gebruik van een vast dagritme. Een vertrouwd dagritme geeft houvast aan kinderen en aan de pedagogisch medewerker. Het is de kunst om een goede balans te vinden tussen tegemoetkomen aan individuele behoefte en het dagritme van de groep. Kindercentrum de Ark heeft hier vorm aangegeven door zowel activiteiten op te nemen in het dagritme die met de hele groep gedaan worden en door activiteiten op te nemen in het dagritme die je in een kleine groep doet. Daarnaast verschilt het dagritme ook met de babygroep als de peutergroep. Op babygroep de rupsjes proberen we zoveel mogelijk aan te sluiten op het ritme van thuis, hiermee wordt wel gekeken naar de mogelijkheden van de groep. Bij de groep de giraffen wordt er een strikter dagprogramma gehanteerd omdat de kinderen in staat zijn op zich aan te passen aan het dagritme. Dit geldt ook voor de groep de pinguïns. Kindercentrum de Ark maakt gebruik van dagritmekaarten, zodat kinderen ook kunnen zien wat er gaat gebeuren. Het dagritme van de Ark bestaat uit een balans tussen rustige en actieve momenten en er is een balans tussen alleen spelen, spelen in kleine groepjes en met de hele groep. Naar buiten gaan proberen wij minimaal twee keer per dag te doen.

§ 2.1.7 Autonomie en participatie

Het ervaren van autonomie is voor elk kind een voorwaarde om te kunnen ontwikkelen. Kinderen hebben autonomie nodig om zichzelf te leren kennen; hun talenten en voorkeuren. Kinderen kunnen geleidelijk steeds meer zelfstandiger opereren en willen dit ook. De pedagogisch medewerker speelt hierbij een grote rol, want zij moeten de juiste balans zien te vinden tussen beschermen en loslaten (beschermen tegen gevaar, leren omgaan met risico's en moeilijke situaties en stimuleren en helpen om zelfstandig te opereren).

Dit houdt niet in dat kinderen alles zelf mogen beslissen, integendeel, rekening houden met een ander is ook een belangrijke competentie. Met het samenzijn in een groep oefenen kinderen samen denken, samen beslissen, compromissen sluiten en samen verantwoordelijk zijn. Dit is samen oefenen in participatie. Participatie helpt kinderen zelfstandiger te worden, zonder dat zij de relatie met de omgeving verliezen.

§ 2.2 Kinderen worden spelenderwijs uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderde omgeving

§ 2.2.1 Spelend leren

Spelend leren is de natuurlijke manier van kinderen om te leren en om hun omgeving te verkennen. Door te spelen oefenen de kinderen de sociale, emotionele, cognitieve en morele vaardigheden die ze nodig hebben. Spelvormen die veel voorkomen bij jonge kinderen zijn: bewegingsspel en manipulerend spel (het spel met allerlei materialen en voorwerpen die in de omgeving te vinden zijn), eenvoudig en thematisch rollenspel, fantasiespel, speel- en leerspelletjes, exploratie- en constructiespel.

§ 2.2.2 Kijken en imiteren

Jonge kinderen kunnen helemaal opgaan in kijken. Daarnaast kijken zij ook regelmatig naar het gezicht van de pedagogisch medewerker, om te kijken wat zij er van vindt. Dit is een belangrijke manier om van de pedagogisch medewerker te leren over de omgeving en zichzelf. Op andere momenten doen kinderen na wat ze eerder hebben gezien. Ze leren door te imiteren. Door te imiteren laten ze zien dat elkaars bedoelingen begrijpen.

§ 2.2.3 Meehelpen en meedoen

Kinderen willen graag meehelpen en zelf doen. Ze helpen de pedagogisch medewerker bij het klaarzetten van spullen zoals eten en het opruimen. Kinderen voelen zich dan groot. Helpen vergroot het zelfvertrouwen van kinderen

§ 2.2.4 Woorden geven aan ervaringen

De pedagogisch medewerker begeleidt de kinderen bij het ontdekken van hun omgeving met taal. Door met hen te praten leren ze de wereld te benoemen, te begrijpen en leren ze taal. Een kind moet direct een verbinding kunnen maken tussen een woord en een handeling, ervaring of een gevoel.

§ 2.2.5 Ontwikkelen van de persoonlijke competente

Kinderen zijn trots op wat ze kunnen en willen dit laten zien en delen. Verschillen mogen er zijn, want de ontwikkeling verloopt verschillend per kind, zowel qua tempo als inhoud. Sommige zullen nooit wildebrassen worden, terwijl een ander kind misschien met moeite concentratie kan opbrengen om een puzzel te maken aan tafel.

De pedagogisch medewerker heeft houvast aan kennis over de ontwikkeling van kinderen. Het zien van de persoonlijke talenten van kinderen, zorgt ervoor dat de pedagogisch medewerker de groei zorgvuldig kunnen begeleiden.

Betekenisvolle, inhoudelijke en gezamenlijke activiteiten maken het mogelijk dat kinderen zich verder ontwikkelen binnen hun persoonlijke competenties.

§ 2.2.6 De persoonlijke competenties zijn:

Emotionele competentie

Kinderen zijn trots op wat ze kunnen en willen dit laten zien en delen 'Kijk, ik mag er zijn'.

Het gevoel er te mogen zijn en op anderen te kunnen vertrouwen ontstaat bij kinderen in relatie met anderen:

De pedagogisch medewerker geeft kinderen vertrouwen en waardering. Dit zie je terug in de praktijk dat kinderen steun zoeken en laten zich troosten.

Kinderen worden zich bewust van zichzelf (identiteit, sekse, leeftijd en persoonlijke kenmerken)

Positieve levenshouding (Dit betekent dat de pedagogisch medewerker de kinderen positief benadert en laat zien plezier te hebben en te genieten)

Sociale competentie

Sociale competenties ontstaan net als de emotionele competentie veel in relatie met andere mensen. De pedagogisch medewerker stimuleert en begeleidt kinderen in de verschillende fases die zij binnen de kinderopvang doorlopen; 'Kijk, we doen het samen'

Kinderen vragen hulp en ontvangen dit van de pedagogisch medewerker. (Een pedagogisch medewerker helpt bijvoorbeeld bij het aan- en uitkleden, nadat een kind om hulp heeft gevraagd).

Kinderen leren hulp vragen bij andere kinderen. De pedagogisch medewerker stimuleert dit door het te benoemen en te oefenen met de kinderen, bij bijvoorbeeld de jas en schoenen aandoen.

Het gevoel hebben om erbij te horen (kinderen worden erbij betrokken door de pedagogisch medewerker. Zij geven de kinderen complimenten en ieder kind wort afzonderlijk genoemd in de begroetingskring).

Kinderen leren rekening houden met de gevoelens van anderen en zich daarin te verplaatsen. De pedagogisch medewerker doet dit door een open en warme relatie aan te gaan met kind, waarin het kind zijn of haar gevoel kan uiten en waar iets mee gedaan wordt.

Motorisch - zintuiglijke competentie

Jonge kinderen hebben een aangeboren drang om dingen zelf te doen. Eerst binnen de relatie met hun ouders/verzorger en in een later stadium zelfstandig; *Kijk ik kan 't zelf, het lukt me*

Kinderen worden competent in grof motorische vaardigheden (kruipen, lopen, rennen, springen en glijden) en fijn motorische vaardigheden (blokjes, papier, verf, puzzels). De pedagogisch medewerker stimuleert en motiveert de kinderen om te oefenen met bijvoorbeeld springen of kleuren.

Kinderen hebben plezier in het bewegen op muziek en ritmische bewegingen, plezier in zintuiglijke ervaringen (voelen, ruiken, horen, proeven en zien) De pedagogisch medewerker zorgt voor een breed activiteitenprogramma waar ook wordt ingespeeld op muziek en het oefenen van de zintuigen.

Cognitieve competenties

Jonge kinderen zijn kleine onderzoekers, ze willen hun wereld snappen: hun sociale wereld, gevoelswereld en natuur. Kinderen verruimen hun wereld door het ontdekken van nieuwe dingen: 'Kijk, ik voel, denk en ontdek:

- Kinderen leren emoties te begrijpen en te voelen. De pedagogisch medewerker speelt hierop in door het benoemen van de emoties.
- Uitbouw van woordenschat.
- De pedagogisch medewerker benoemt alles wat zij doet en ziet en vraagt ook de kinderen om te verwoorden wat ze zien.
- De pedagogisch medewerker laat kinderen zoeken naar verbanden tussen gebeurtenissen (oorzaak en gevolg).
- Kinderen leren tellen, ordenen en meten. De pedagogisch medewerker biedt activiteiten aan waarbij kinderen op een spelenderwijs bezig zijn met tellen.
- De pedagogisch medewerker leert kinderen consequenties in te zien. Dit doet zij door het bespreekbaar te maken en erop in te gaan
- De pedagogisch medewerker leert kinderen om met één ding bezig te zijn en naarmate ze ouder worden, kunnen ze zich beter focussen, waardoor de pedagogisch medewerker dit kan uitbreiden naar meerdere dingen.

Taal en communicatieve competenties

Zelfs de allerjongsten kinderen hebben vaardigheden om zichzelf kenbaar te maken, door geluidjes, gebaren, kijken en oogcontact. Dus eerst door geluiden en daarna door taal; 'Luister, ik kan het zelf zeggen'

De pedagogisch medewerker praat met woorden. Zij verwoordt alles wat zij doet en ziet. Voorbeeld: Tijdens een activiteit geeft de pedagogisch medewerker aan wat zij vastheeft, wat er op tafel ligt en wat ze gaan doen. Aan de hand van een voorbeeld kan ook uitgelegd worden wat voor activiteit er gedaan gaat worden door te benoemen wat je ziet. Ook lichaamstaal (non-verbaal) speelt een belangrijke rol op beide groepen, zodat kinderen leren de non-verbale communicatie te begrijpen en te gebruiken.

Morele competentie

Jonge kinderen willen er graag bij horen en verlangen naar goedkeuring. Kinderen leren wat goed en kwaad is en hoe het is om verantwoordelijk te zijn 'Kijk, ik ben een lief, goed kind

De pedagogisch medewerker leert de kinderen hun emoties te uiten op een acceptabele manier. Dit doen zij door een open relatie te hebben met de kinderen waarbij ieder kind zich veilig voelt en gehoord wordt.

De pedagogisch medewerker leert kinderen dat hun eigen handelen invloed kan hebben op de omgeving, door het te benoemen naar de kinderen. Zowel welke invloed het heeft op het kind als op de omgeving.

Pedagogisch medewerkers maken kinderen hiervan op een positieve manier bewust.

Expressieve en beeldende competentie

Ritmes en bewegen en zanggeluid maken horen bij de natuur van mensen. Evenals de neiging om zich uit te drukken in materie 'Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken.

Competenties die kinderen leren en die pedagogisch medewerkers oefenen met de kinderen zijn:

- Dans en beweging
- Zingen en muziek maken
- Tekenen, verven en beeldende uitingen
- Bouwen en constructies van klein en groot materiaal

§ 2.2.7 Seksuele ontwikkeling

Bij kinderen gaat het voornamelijk om het ontdekken van het eigen lichaam, vriendschap en elkaar liefhebben. Kinderen krijgen hierin de ruimte om hierin te ontdekken en zich te ontwikkelen. De pedagogisch medewerker is daarbij op de hoogte van de ontwikkelingsfases die een kind hierin doormaakt en begeleidt de fases, door open te communiceren en het niet verbieden, maar kinderen wel bewust te maken van de grenzen en normen die hier bestaan.

De seksueel, lichamelijke ontwikkeling begint bij het leren kennen van het eigen lichaam. Deze ervaring doet iedereen al in de babytijd op, maar zonder de seksuele gevoelens die grotere kinderen en volwassenen ervaren.

Het hele lichaam is gevoelig voor prettige aanraking, maar de geslachtsorganen zijn dat in het bijzonder. Seksualiteit is het zoeken en beleven van intens lichamelijk genot. De algemene ontwikkeling bij baby's is voor het grootste gedeelte gericht op lichamelijke ontwikkeling. Dit betreft niet alleen groei, maar ook het ervaren van het lichaam. Prettige lichamelijke gevoelens horen hier dus ook bij: gestreeld worden, huid- op- huidcontact enz. Het zijn allemaal activiteiten die lichamelijk prettig voelen en deze prettige ervaringen zijn de basis van een gezonde seksuele ontwikkeling. Je baby zal rond de acht maanden tijdens het badderen of verschonen zijn piemel of haar vagina ontdekken, net zoals een baby de handjes en voetjes ontdekt. Het aanraken van het geslacht gebeurt dan vooral nog toevallig.

§ 2.2.8 Christelijk identiteit

Kindercentrum de Ark is een christelijk kindercentrum en dit willen wij ook uitdragen naar de kinderen toe. Dit doen we door de christelijke waarden en normen door te geven aan de kinderen, zoals het respecteren van elkaars normen en waarden. Ieder kind heeft zijn geloof en daar houden wij rekening mee. Kerst en Pasen vieren wij met de ouders, middels een gezellig samenzijn. Wij geloven dat God van mensen houdt en dit is gebaseerd op Johannes 3:16 'Want God heeft zoveel liefde voor de wereld dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven, zodat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft'. Deze boodschap van hoop, geloof en liefde vertellen we door de bijbelverhalen, de liedjes en de christelijke feesten.

Omgang met diversiteit

Ieder kind is uniek en is welkom bij ons. Ieder kind wordt gerespecteerd, ongeacht ras, religie en sociale achtergrond. Kinderen in een groep verschillen van elkaar, doordat ze thuis andere ervaringen opdoen en verschillende dingen leren. Ook ziet ieder kind er anders uit. Met deze verschillen gaat de pedagogisch medewerker bij kindercentrum de Ark respectvol om. Kindercentrum de Ark vindt elk kind uniek en ieder heeft zijn of haar eigen talenten. De keuze voor activiteiten, inrichting van de ruimte, maar ook de wijze hoe er met elkaar wordt omgegaan, biedt ruimte voor de culturele verschillen.

§ 2.2.9 Kinderen met beperkingen

Kinderen met beperkingen worden zoveel mogelijk opgevangen in de groep. Het kan gaan om allerlei soorten beperkingen, zoals: kinderen met ziektes die extra zorg nodig hebben, kinderen met handicaps of kinderen met sociaal-emotionele problemen. Kindercentrum de Ark streeft ernaar om kinderen met een beperking zoveel mogelijk samen te laten deelnemen aan de gewone voorzieningen. Kinderen kunnen vanaf jonge leeftijd leren omgaan met verschillen.

§ 2.3 Kinderen worden begeleid in hun interactie, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden

§ 2.3.1 Steunen en stimuleren

Kinderen leren door spelen, kijken, uitproberen en elkaar imiteren. Al spelend ontdekken kinderen wat ze leuk vinden en waar hun talenten liggen. Iedere situatie is voor jonge kinderen een leersituatie. Bijvoorbeeld: tijdens het verzorgen leren ze stapje voor stapje om zichzelf te verzorgen, ze leren zelf te eten en drinken en hun spulletjes of speelgoed op te ruimen. Kinderen tussen nul en vier jaar maken een enorme ontwikkeling door. Tijdens spel leren kinderen initiatieven nemen, beslissingen maken, plezier maken, volhouden en weerstand bieden. De pedagogisch medewerker biedt spelactiviteiten aan waar kinderen kunnen en willen meedoen. Activiteiten waarin de pedagogisch medewerker de kinderen uitdaagt om een stap verder te gaan.

De belangrijkste vaardigheid van een pedagogisch medewerker is het opbouwen van interactie met kinderen. De pedagogisch medewerker zorgt voor een mooie speelleeromgeving die verschillende mogelijkheden biedt tot divers spel, waarin zij communiceren met de kinderen en hen steunen, stimuleren en begeleiden binnen deze omgeving.

§ 2.3.2 Voorwaarden scheppen

De pedagogisch medewerker stimuleert het leren en ontwikkelen van kinderen en zijn zich bewust van de voorwaarden die zij moeten scheppen. De pedagogisch medewerkers zorgt ervoor dat:

- De inrichting en indeling van de ruimte spontaan spel ontlokt
- De groepsindeling en het dagritme zorgen voor een goede balans tussen samen en alleen, rust en uitdaging. Als bij kinderen de basisbehoefte bevredigd wordt, dan staan zij open voor leren
- Zij voortdurend observeren om sensitief op de kinderen te kunnen inspelen. Hiermee zien zij kansen om kinderen een extra impuls te geven. Ook observeren zij gericht op bepaalde doelen en plannen van activiteiten

§ 2.3.3 Groep

Elk kind krijgt individuele zorg en aandacht, maar ook de groep heeft een belangrijke functie, want kinderen maken deel uit van de samenleving. Het kindercentrum wordt gezien als een samenleving in het klein waar kinderen kunnen oefenen. Dit gaat letterlijk en figuurlijk met vallen en opstaan. De pedagogisch medewerker stelt de kinderen in de gelegenheid de wereld om hen heen te ontdekken. Kinderen leren van en door elkaar, voor nu en later. Het kennismaken met volwassenen, en kinderen, het respecteren van anderen en het opkomen voor eigen belang zijn belangrijke toegevoegde waarden van het samenzijn in een groep. In de groep worden deze vaardigheden gestimuleerd door bijvoorbeeld elkaar te helpen, samen speelgoed op te ruimen en het vieren van feesten. (zoals Pasen, kerst, maar ook de lente, de zomer, herfst en winter en natuurlijk niet te vergeten, de verjaardagen)

§ 2.3.4 Aansluiten bij het spontane leren en spelen

- Door te observeren en door betrokkenheid creëert een pedagogisch medewerker de mogelijkheid om in te spelen op het spontane spel van kinderen.
- De pedagogisch medewerker geeft het initiatief aan kinderen. Ze kijken wat zij doen en sluiten hierbij aan

- De pedagogisch medewerker geeft de kinderen gelegenheid om met hun hele lijf en alle zintuigen te leren
- De pedagogisch medewerker lokt spel uit door materialen, speelgoed en inrichting en geven alle kinderen een kans om te spelen
- De pedagogisch medewerker stimuleert het imiteren van kinderen, soms kijken ze mee en praten over wat ze zien
- De pedagogisch medewerker geeft kinderen de tijd en ruimte om bewegingen of een bepaald spel te herhalen
- De pedagogisch medewerker zorgt dat kinderen hun verhaal kwijt kunnen
- De pedagogisch medewerker verdiept de inbreng wanneer mogelijk

§ 2.3.5 Kansen grijpen en creëren

Jonge kinderen stimuleren elkaar, maar missen de kennis van de volwassene om het spel op een hoger niveau te brengen. De pedagogisch medewerker heeft oog voor kansen op alle terreinen: motorisch en zintuiglijk, sociaal-emotioneel, taal, denken, moreel, natuur en fysieke omgeving, zang en dans en beeldende expressie. Door het aanbieden van een gevarieerd aanbod van activiteiten creëert de pedagogisch medewerker kansen. De pedagogisch medewerker speelt in op het dagritme door alle dagse o.a. verzorgende activiteiten. Hier worden kinderen actief bij betrokken door bijvoorbeeld op te ruimen, iets te brengen naar een andere groep of een baby meehelpen de fles te geven. Het is een uitdaging voor de pedagogisch medewerkers om kansen te grijpen en te creëren die aansluiten bij het spontane spel van kinderen. De balans vinden tussen beschermen en vrij laten, tussen ingrijpen en zelf laten doen en tussen toezicht houden en privacy geven is erg belangrijk.

§ 2.4 Kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op de respectvolle omgang met anderen in een actieve participatie in de maatschappij

§ 2.4.1 Communicatie

Er ontstaat een positieve sfeer door een goede communicatie. Er ontstaan vertrouwde relaties tussen kinderen onderling en tussen kinderen en de pedagogisch medewerker en kinderen voelen zich gewaardeerd.

De volgende punten zijn van groot belang in de communicatie tussen kinderen en pedagogisch medewerkers:

Sensitieve responsiviteit

Sensitieve responsiviteit betekent dat de pedagogisch medewerker gevoelig is voor wat een kind bezig houdt. De pedagogisch medewerker neemt signalen van het kind waar en reageren daar adequaat op. Zij laat merken dat ze het kind gezien heeft, waardeert, rekening houdt met het kind en helpt waar nodig. Sensitieve responsiviteit is belangrijk voor de kwaliteit van iedere relatie.

Respect voor autonomie van het kind

Een kind is vanaf de geboorte competent en uniek en gericht op sociale contacten en relaties. Ieder kind heeft een eigen temperament en laat op eigen wijze zijn of haar behoefte aan autonomie blijken. Een baby is volkomen afhankelijk, maar kan wel gerespecteerd worden. Een pedagogisch medewerker pakt een baby niet meteen uit zijn bedje, maar maakt eerst oogcontact, praat tegen de baby en vertelt wat er gaat gebeuren. Dreumesen willen veel zelf doen, maar zijn toch emotioneel nog wel erg afhankelijk van volwassenen. Ze worden heen en weer geslingerd tussen zelf op onderzoek uit gaan en het op onderzoek uitgaan van de veiligheid die een pedagogisch medewerkers biedt. Door hen vrij te laten spelen, maar wel beschikbaar te blijven voor oogcontact, wordt dit conflict door de pedagogisch medewerker opgelost. Peuters kunnen enige tijd zelfstandig spelen. Als ze een pedagogisch medewerker nodig hebben, dan zoeken ze vaak

zelf contact. Soms hebben peuters hulp nodig van de pedagogisch medewerker bij het leren samenspelen met andere kinderen.

Soms kan het beter zijn om het dagprogramma en de dagelijkse routines aan te passen. Dit is nodig om beter aan te sluiten bij de behoeften, voorkeuren of het temperament van individuele kinderen. Bijvoorbeeld als een kindje heel moe op de Ark aankomt, dan kan het soms beter eerst even gaan liggen, voordat het mee gaat doen met de activiteit.

De pedagogisch medewerker observeert en wacht af hoe kinderen zelf problemen oplossen, in plaats van direct in te grijpen. Zij richt zich op de zelfstandigheid van de kinderen, zoals: zelf brood smeren, zelf proberen jas en schoenen aantrekken.

Praten, uitleggen en luisteren

Jonge kinderen gebruiken weinig of eenvoudige taal, maar beschikken over een rijk scala aan non-verbale middelen. Ze communiceren met gebaren, gezichtsuitdrukkingen en geluid. Ze doen iets voor en nodigen uit tot imiteren. Het is allemaal communicatie. Door communicatie met taal leren de kinderen de wereld beter te begrijpen. Er zijn verschillende manieren van communiceren in taal die jonge kinderen helpen om zichzelf en anderen beter te begrijpen zoals:

- De pedagogisch medewerker begeleidt alles wat ze doet en ziet met taal
- De pedagogisch medewerker zegt eerst altijd wat zij gaat doen en handelt daarna pas
- De pedagogisch medewerker observeert en als het snapt waar het kind mee bezig is, kan zij daarbij aansluiten, verrijken of proberen om te buigen
- De pedagogisch medewerker vergroot het inzicht van het kind in zichzelf en andere kinderen door gevoelens te verwoorden en uit te leggen
- De pedagogisch medewerker helpt kinderen om samen te praten over belangrijke ervaringen

Duidelijke grenzen en rituelen stellen

Jonge kinderen hebben duidelijk grenzen nodig voor wat mag en niet mag. Zo weten kinderen dat ze zich binnen die grenzen vrij kunnen bewegen. Maar kinderen kunnen zichzelf nog niet reguleren of sturen, hier hebben ze een pedagogisch medewerker voor nodig die 'nee' zegt of die ervoor zorgt dat hun aandacht positief op iets anders gericht wordt. Twee doelen heeft het reguleren van het gedrag door pedagogisch medewerkers, namelijk:

- Op het moment zelf: het reguleren van het gedrag en de emoties van kinderen voor hun eigen veiligheid en welzijn:
- Met het oog op de toekomst: het leren van zelfregulering van kinderen. Dit betekent dat kinderen in toenemende mate hun eigen gedrag kunnen sturen, eenvoudige regels kunnen volgen en problemen zelf op kunnen lossen.

Al jong moeten kinderen leren om zich aan bepaalde regels te houden, dit is zowel belangrijk voor hun eigen veiligheid als voor de veiligheid van de omgeving. Bij kinderen is het gemakkelijker om hun gedrag om te buigen door zich op iets anders te gaan richten. Daarom geeft de pedagogisch medewerker heel weinig 'nee' regels en wordt dat alleen gebruikt bij bijvoorbeeld gevaar. Jonge kinderen hebben juist concrete aanwijzingen nodig over wat ze wel moeten doen. De pedagogisch medewerker vervult hierin een voorbeeldfunctie, want zij kunnen uitdragen wat goed (en fout) is op jongere leeftijd en op oudere leeftijd stimuleren tot reflectie op hun eigen gedrag.

Rituelen zijn een belangrijk middel om de wereld voor jonge kinderen voorspelbaar te maken, bijvoorbeeld liedjes die aankondigen dat het tijd wordt voor de kring of een maaltijd. Op kindercentrum de Ark maken we gebruik van een opruimliedje, kringliedjes en voor de maaltijden worden er altijd vaste liedjes gezongen, zodat kinderen weten wat ze gaan doen.

Ondersteunen van positieve relaties tussen de kinderen

Een belangrijke reden, waarom kinderen het fijn vinden om naar een kindercentrum te gaan, is het samenzijn met andere kinderen. Kinderen zijn gevoelig voor sfeer, waarin ze gezien worden. Daarbij speelt positieve aandacht een grote rol voor elk individu. Zo vieren

we samen de verjaardag, is er aandacht voor een kind dat een diploma heeft gekregen, maar ook voor het kind dat verdrietig is, omdat zijn ouders gaan scheiden of iemand is overleden. Er is aandacht voor elkaar. Pedagogisch medewerkers stimuleren betrokkenheid in de groep en een wij-gevoel door rituelen en positieve aandacht voor alle kinderen. Ze stimuleren vriendschap tussen de kinderen en plezier in samen spelen.

Conflict oplossen

Wat betreft communicatie stimuleren wij kinderen, wanneer zij hier in meer of mindere mate in staat zijn, te 'praten'. Wij onderschatten hiermee niet de kracht van non-verbale communicatie en communicatie doormiddel van kunstvormen zoals dansen, schilderen en kleien. Wij willen hier enkel mee bereiken dat kinderen niet gaan huilen, schreeuwen, schoppen en slaan wanneer zij bijvoorbeeld boos of verdrietig zijn. In plaats daarvan leert de pedagogisch medewerker hen gebruik te maken van sociaal wenselijke uitingsvormen.

Kinderen hebben, net als volwassenen, weleens een conflict. Wanneer kinderen een conflict hebben, speelt de pedagogisch medewerker een belangrijke rol als bemiddelaar. Conflicten van jonge kinderen draaien meestal om speelgoed dat het ene kind van het andere heeft afgepakt of af wil pakken. Peuters kunnen ook een conflict hebben omdat de één niet wil dat de ander met hem speelt. De pedagogisch medewerker zal niet zonder meer het conflict beëindigen door de kinderen uit elkaar te zetten. Er wordt bewust voor gekozen om stil te staan bij het conflict, door middel van een gesprekje. De pedagogisch medewerker zorgt voor een stukje bewustmaking en biedt ook mogelijkheden tot oplossing. Zo kunnen kinderen leren dat het niet erg is om een conflict te hebben en hoe zij dit op zouden kunnen lossen.

Wij vinden het belangrijk dat kinderen onderling geen geweld gebruiken. Wij willen kinderen leren om te praten met andere kinderen in plaats van lichamelijk te worden. Onder lichamelijk worden verstaan wij: slaan, schoppen, duwen, bijten etc.

§ 2.4.2 Kort samengevat

Kinderen worden binnen de kinderopvang in de gelegenheid gesteld hun normen en waarden te ontwikkelen. De pedagogisch medewerker vervult hierin een voorbeeldfunctie, zij kunnen uitdragen wat goed (en fout) is op jongere leeftijd en op oudere leeftijd reflectie op hun eigen gedrag stimuleren. Bovendien worden kinderen gestimuleerd om zelf hun problemen op te lossen, kinderen worden gestimuleerd om hun eigen rol binnen een groep te definiëren. De pedagogisch medewerker zal de eigenheid van kinderen stimuleren en eventueel handvatten geven om uitdrukking aan deze rol te geven. Er wordt stilgestaan bij de verschillen in normen en waarden uit verschillende culturen, gezinssituaties en geloofsovertuigingen waarbij het accepteren en respecteren centraal staat.

Hoofdstuk 3 Mentorschap

De mentor is een pedagogisch medewerker die werkt op de groep van het kind. De mentor is het aanspreekpunt voor ouders om de ontwikkeling en het welbevinden van het kind te bespreken. Om de ontwikkeling van het kind te kunnen volgen, moet de mentor het kind echt kennen. Ieder kind heeft een mentor. Daarom is de mentor direct betrokken bij de opvang en de ontwikkeling van het kind. De ouders worden op de hoogte gebracht middels een brief wie de mentor van hun kind is. De mentor vervult eventueel een rol in het contact met andere professionals (met toestemming van de ouder). Door het volgen van de ontwikkeling van het kind sluit de pedagogisch medewerker aan op de individuele behoeften van het kind. Daarnaast kan er door overleg met ouders worden afgestemd hoe aan deze wensen en behoeften van het kind tegemoet kan worden gekomen.

De combinatie van ontwikkelingsgericht werken en de inzet van een mentor maar dat belangrijke ontwikkelstappen en mogelijke achterstanden, worden gevolgd en indien nodig tijd gesignaleerd.

De mentor is verplicht om periodiek de ontwikkeling en het welbevinden van het kind met de ouders te bespreken (zie kopje contactmomenten ouders)

Hoofdstuk 4 Het structureel volgen van de ontwikkeling van kinderen

§ 4.1 Observatiesysteem KIJK

Kindercentrum de Ark werkt volgens het observatiesysteem Kijk, dat in heel Oss wordt gebruikt. Observatie- en registratiemodel KIJK is een praktisch hulpmiddel voor het gestructureerd observeren en registreren van de ontwikkeling bij jonge kinderen in de leeftijd van 0 - 4,5 jaar. Het is onderverdeeld in: baby's (0 - 1 jaar), dreumes (1 - 2,5 jaar) en peuters (2,5 - 4,5 jaar). Dit gebeurt met ontwikkelingslijnen die gebaseerd zijn op ervaringen uit de praktijk en wetenschappelijk onderzoek. De pedagogisch medewerker geeft op basis van haar professionele observatie aan per ontwikkelingsaspect in welke ontwikkelingsfase het individuele kind zich bevindt. De pedagogisch medewerker leert kinderen te observeren in situaties waarin kinderen bezig zijn met spontane, zelfgekozen activiteiten. Hiermee krijgen de pedagogisch medewerkers niet alleen zicht op het verloop van de ontwikkeling, maar ook op de samenhang van de basiskennmerken, betrokkenheid en risicofactoren.

§ 4.2 Observeren en doorverwijzen naar externe instanties

De pedagogisch medewerker observeert gedurende de hele dag en noteert en registreert hun observaties twee keer per jaar. Kindercentrum de Ark heeft vaste registratiemomenten, namelijk bij een halfjaar, één jaar, anderhalf jaar, twee jaar, tweeënhalf jaar, drie jaar en bij drieënhalf jaar. In de observatie wordt een helder en duidelijk beeld beschreven van het ontwikkelingsniveau van het kind, waar zichtbaar wordt hoe de ontwikkeling per kind verloopt.

Een kind dat goed in zijn vel zit en zich prettig en op zijn gemak voelt, is open, nieuwsgierig, levenslustig, tevreden, ontspannen, vol zelfvertrouwen en evenwichtig.

Soms, door verschillende redenen, gaat de ontwikkeling van een kind niet goed. De ontwikkeling kan door omgevingsfactoren, karakter of (medische) afwijking een achterstand oplopen. Kinderen kunnen dit op verschillende manieren laten zien.

Kenmerken kunnen zijn: gesloten, afwerend, lusteloos, ontevreden, gespannen, onzeker of onevenwichtig gedrag. Het observeren van het welbevinden en betrokkenheid van het kind kan een goed instrument zijn om het functioneren van het kind op de dagopvang beter en prettiger te laten verlopen.

Mocht er iets opvallends uit de observatie komen, dan wordt dit eerst onderling met de pedagogisch medewerkster van de groep besproken. Daarna zal Christina (algemeen directeur) ingeschakeld worden. Er wordt een afspraak gemaakt met de ouders, waar de pedagogisch medewerker de ouders voorzichtig en zorgvuldig informeert over haar zorgen betreffende hun kind en bespreekt eventueel een stappenplan/plan van aanpak. Er wordt eerst zelf naar een oplossing gezocht, maar mocht dit niet mogelijk zijn in overleg met ouders en evt. kind, dan wordt het basisteam Jeugd en Gezin ingezet van de gemeente

Oss. Basisteam Jeugd en Gezin neemt de taak verder op zich en begeleidt ouders en kind hierin.

§ 4.3 Ondersteuning

Binnen het kinderdagverblijf is iedereen op de hoogte van de ontwikkelingslijnen en ontwikkelingsniveaus van kinderen. Door KIJK (observatie-instrument) richten zij zich hier twee keer per jaar op, maar kunnen zij ook tussendoor in het theorieboek de ontwikkeling per leeftijdsfase opzoeken. Daarnaast is het in het najaar van 2017 een tweetal bijeenkomsten van Kijk geweest die inzoomden op de vragen en/of behoefte vanuit de praktijk. Tevens kunnen wij altijd met vragen terecht bij de kijkcoach, waar wij ook dankbaar gebruik van maken.

De algemeen directeur (Christina) is het aanspreekpunt voor het Basisteam Jeugd en Gezin. De hoofdleidsters van de groepen rupsjes, giraffen, pinguïns en BSO zijn het aanspreekpunt voor Christina, zodat er één aanspreekpunt is van de groep naar de leidinggevende en één aanspreekpunt richting het Basisteam Jeugd en Gezin en andersom. Bij de afwezigheid van de directrice zal het kernteam in overleg met directrice het aanspreekpunt zijn richting het basisteam. Het kernteam, bestaande uit Ilona en lenske, zullen hierin zowel wel gesteund worden door Christina van het kindercentrum als door het basisteam. Bij alle vragen of onduidelijkheden kunnen de directrices en het kernteam contact opnemen met het BJJG.

§ 4.4 De overdracht naar basisonderwijs

Om ervoor te zorgen dat de overgang van uw kind van de kinderopvang naar de basisschool zo goed mogelijk verloopt, werken wij met het KIJK! Registratiesysteem. De KIJK! Wordt, bij toestemming van de ouders, overgedragen aan en eventueel besproken met de toekomstige basisschool, om zo te komen tot een doorgaande lijn van peuter naar kleuter. In het belang van het kind, de ouder/verzorger, de kinderopvang en de basisschool, dient er met de gegevens die zijn vastgelegd in het kader van het kindvolgsysteem zorgvuldig te worden omgegaan.

Bij het bereiken van de vierjarige leeftijd vraagt de pedagogisch medewerker om een handtekening en wordt de kindrapportage toegelicht in een gesprek. De kindrapportage wordt overgedragen aan de basisschool waar het kind wordt geplaatst, voordat het kind naar de basisschool gaat. De kindrapportage wordt voor de overdracht met de ouders doorgesproken. Zij tekenen voor akkoord m.b.t. het bespreken van de kindgegevens met de toekomstige basisschool.

De overdracht vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de algemeen directeur of het kernteam naar de interne begeleider van de basisschool. Kinderen waarvoor regulier basiszorg voldoende is, worden schriftelijk overdragen. Kinderen die extra zorg in het basisonderwijs hebben of de VVE-kindjes, krijgen een 'warme' overdracht. Dit betekent dat de gegevens nader worden toegelicht en besproken. Indien dat wenselijk is i.v.m. de doorgaande lijn, worden door de pedagogisch medewerker aanvullende gegevens verstrekt.

Nadat het kind ongeveer drie maanden basisonderwijs heeft gevolgd vindt er zo nodig terugrapportage plaats door de basisschool.

§ 4.5 Contactmomenten met ouders

Twee keer per jaar worden ouders standaard uitgenodigd voor een 10-minutengesprek om over het welbevinden van het kind te praten. Deze 10-minutengesprekken zijn gekoppeld aan de kijkregistraties die plaatsvinden bij een halfjaar, één jaar, anderhalf jaar, twee jaar, tweeënhalf jaar, drie jaar en drieënhalf jaar. Iedere ouder krijgt hiervoor een uitnodiging en maakt zelf de keuze om dan wel/niet een 10-minutengesprek te willen.

Daarnaast is er een nieuwe kwaliteitseis in 2018 dat ouders periodiek een gesprek aangeboden moet worden over de ontwikkeling van het kind. Kindercentrum de Ark vindt het belangrijk dat ouders op de hoogte worden gehouden van het welbevinden en de ontwikkeling van het kind, maar ziet ook dat de gesprekken met ouders afnemen. Daarom heeft kindercentrum ervoor gekozen om een schriftelijk verslag naar ouders te sturen waarin beschreven wordt hoe het welbevinden van het kind is, de ontwikkeling, maar ook wat het leuk vindt om te doen. Tevens vindt er ook een terugkoppeling van het thema plaats. Ouders krijgen dit schriftelijke verslag als een kind driekwart jaar is, 1 jaar en 3

maanden, 1 jaar en 9 maanden, 2 jaar en 3 maanden, 2 jaar en 9 maanden, drie jaar en 3 maanden en 3 jaar en 9 maanden.

Voor een schematisch overzicht, zie hieronder:

Leeftijd kind (ongeveer)	Mondeling gesprek (10 min)	Schriftelijk verslag + evt mondeling gesprek (10 min)
6 maanden	X	
9 maanden		X
1 jaar	X	
1 jaar en 3 maanden		X
1 jaar en 6 maanden	X	
1 jaar en 9 maanden		X
2 jaar	X	
2 jaar en 3 maanden		X
2 jaar en 6 maanden	X	
3 jaar en 3 maanden		X
3 jaar en 6 maanden	X	
3 jaar en 9 maanden		X

Hoofdstuk 5 Kaleidoscoop

Ieder kind heeft een aangeboren drang om te leren en te ontdekken. Kinderen hebben een enorm doorzettingsvermogen en zijn nieuwsgierig. Dit gebeurt met vallen en opstaan en weer doorgaan. Er bestaan verschillen in tempo, waarin kinderen zich ontwikkelen. Een kind kan niet alles tegelijk en heeft zijn voorkeuren en talenten. Zo zal het ene kind sneller lopen en een ander kind sneller praten. Jonge kinderen zijn kleine onderzoekers. Ze doen ervaring op door te voelen, proeven, ruiken, horen en ervaren.

Kindercentrum de Ark maakt gebruik van het VVE-programma (voor en vroegschoolse educatie) Kaleidoscoop. Dit betekent dat wij kinderen de mogelijkheid bieden om zichzelf zo optimaal mogelijk te ontwikkelen door het actief leren van Kaleidoscoop. Het proces van actief leren is de spil waar Kaleidoscoop om draait. Door kinderen zelf te laten kiezen voor een activiteit, zullen ze optimaal leren van die activiteiten en op die manier de persoonlijke competenties ontwikkelen. De manier waarop een kind benaderd wordt, heeft hier grote invloed op. Als een kind zich veilig voelt, dan voelt het zich goed genoeg om zich verder te ontwikkelen.

§ 5.1 Wat is Kaleidoscoop?

Kaleidoscoop is een Voor- en Vroegschoolse Educatie programma (VVE-programma). Door middel van het gebruik van dit programma worden de kinderen voorbereid op de basisschool. Kaleidoscoop is gericht op de brede ontwikkeling van kinderen, met speciale aandacht voor de taalontwikkeling.

§ 5.2 Actief leren

Actief leren is de kern van Kaleidoscoop. De educatieve methode gaat ervan uit dat kinderen kennis verwerven en vaardigheden ontwikkelen door actief betrokken te zijn bij mensen, materialen, gebeurtenissen en ideeën. De pedagogisch medewerkers ondersteunen het actief leren. Zo bieden zij kinderen een uitdagende leeromgeving, helpen hen hun spel

uit te breiden, praten zij met kinderen over wat ze aan het doen zijn of helpen zij hen om problemen zelf op te lossen.

§ 5.3 Sleutelervaringen

Kaleidoscoop maakt gebruik van sleutelervaringen. Dit is te vergelijken met de ontwikkelingsgebieden. Sleutelervaringen geven een gedetailleerd beeld van handelingen die typerend zijn voor kinderen en de verschillende soorten kennis en ervaring die zij opdoen. De volgende sleutelervaringen zijn aanwezig: creatieve representatie, taal en beginnende getalfertheid, sociale relaties en initiatief, beweging, muziek, classificatie, seriatie (rangschikken), hoeveelheid, ruimte en tijd. Al deze sleutelervaringen bieden een kader om de ontwikkeling te stimuleren en in kaart te brengen.

§ 5.4 Dagschema

Kaleidoscoop werkt met een vast dagschema. Door een vaste volgorde van activiteiten krijgen de kinderen een gevoel van controle over de gebeurtenissen en voelen zij zich vrij om keuzes te maken en om zelf aan de slag te gaan. Op de peutergroep begint het VVE-dagschema om 8.45 uur met de begroetingskring. Een vast onderdeel van het dagschema is de cyclus van vooruitkijken, speelwerken en terugkijken. Pedagogisch medewerkers ondersteunen en begeleiden de zelfgekozen activiteiten van de kinderen. Andere vaste onderdelen zijn: speelleren in kleine groep en speelleren in grote groep. Tijdens het buitenspel ondersteunen pedagogisch medewerkers het actieve en betrokken spel van kinderen.

§ 5.5 Observatie

Observatie is een belangrijk onderdeel van Kaleidoscoop. Door te observeren krijgen de pedagogisch medewerkers veel informatie over de ontwikkeling van kinderen. Twee keer per jaar worden observaties geregistreerd en vinden er gesprekken plaats met ouders. Ook gebruiken de pedagogisch medewerkers de gegevens bij het plannen van activiteiten, passend bij de ontwikkeling en de belangstelling van kinderen. Kindercentrum de Ark maakt gebruik van het observatiesysteem Kijk, dat onderdeel is van Kaleidoscoop. (Voor meer informatie zie hoofdstuk 4)

§ 5.6 Leeromgeving

Kinderen leren het beste in een stimulerende en geordende leeromgeving waarin zij zelf keuzes kunnen maken en naar die keuzes kunnen handelen. Kaleidoscoop besteedt daarom aan veel aandacht aan richting en aankleding van de ruimte. Zo bevinden zich op Kindercentrum de Ark diverse hoeken, zoals: de bouwhoek, de leeshoek, de poppenhoek, het keukentje, de autohoek). In de hoeken - die regelmatig veranderd worden - kunnen kinderen veel nieuwe ervaringen opdoen. De leeromgeving en het materiaal zijn voorzien van labels in de vorm van tekeningen, foto's, pictogrammen of woorden. De meeste materialen liggen op ooghoogte, zodat kinderen de materialen zelf kunnen pakken en weer opruimen. Zo krijgen kinderen op jonge leeftijd al zeggenschap over hun omgeving.

§ 5.7 Vooruitkijken - speelwerken - terugkijken

Een vast onderdeel van het dagschema is de cyclus vooruitkijken, speelwerken en terugkijken. Vooruitkijken betekent dat kinderen plannetjes gaan maken wat ze willen gaan doen, tijdens het speelwerken (vrij spel in de hoeken) voeren zij hun plan uit en bij terugkijken blikken ze terug op wat ze hebben gedaan. Vooruitkijken stimuleert de zelfstandigheid. De rol van de pedagogisch medewerker tijdens speelwerken is: verwoorden, stimuleren, structureren. Pedagogisch medewerkers sluiten aan bij de behoefte en de belangstelling van het kind. Materiaal mag van de ene naar de andere hoek verplaatst worden, zodat het spel zich kan verdiepen en uitbreiden. De pedagogisch medewerkers ondersteunen en begeleiden de zelfgekozen activiteiten van de kinderen. Een ander vast onderdeel is het speelleren in een kleine groep en het speelleren in een grote groep. Tijdens het speelleren in kleine groep splitsen de pedagogisch medewerkers de groep en tweeën en bieden ieder een activiteit aan die aansluit bij de interesses van de kinderen en bij de sleutelervaringen van Kaleidoscoop. Tijdens speelleren in grote groep doen alle kinderen mee met een activiteit die opgestart wordt door een leidster.

§ 5.8 Interactie

Bij Kaleidoscoop staat actieve betrokkenheid van kinderen centraal. Kinderen nemen het initiatief en daarbij is de interactie met pedagogisch medewerkers heel belangrijk. Pedagogisch medewerkers bieden de kinderen een stimulerende omgeving en een vast dag-schema, ze praten met kinderen, reiken spelenderwijs nieuwe woorden aan en reageren op taaluitingen van de kinderen. Pedagogisch medewerkers helpen kinderen plannen maken, die uitvoeren en erop reflecteren. Daarnaast observeren ze kinderen en houden ze de ontwikkeling in de gaten. Zij zorgen dat de activiteiten die ze aanbieden, aansluiten bij de behoeftes en interesses van de kinderen.

§ 5.9 Taalontwikkeling

Veel allochtone peuters zijn meertalig en meestal in hun moedertaal verder ontwikkeld dan het Nederlands, zeker wanneer ze voor het eerst naar ons kindercentrum komen. Taal speelt een grote rol in de ontwikkeling van kinderen en Kaleidoscoop bestaat daarom gedurende haar activiteiten veel aandacht aan de taalontwikkeling en aan de stimulering van het Nederlands. Kinderen willen graag communiceren en hun taal wordt geleidelijk aan complexer door de gesprekken die ze onderling en met volwassenen voeren. Kinderen leren te praten door zich te uiten over wat ze meemaken en pedagogisch medewerkers ondersteunen kinderen hierbij door naar hen te luisteren en belangstelling te reageren op hun pogingen om hun wensen, gedachten en ervaringen onder woorden te brengen.

§ 5.10 Ouders

Kaleidoscoop hecht sterk aan samenwerking met ouders of verzorgers, omdat zij de belangrijkste opvoeders zijn en daarom worden ouders ook als partners beschouwd. De pedagogisch medewerkers overleggen regelmatig met de ouders over hun kinderen. Er worden 10-minutengesprekken georganiseerd waar gepraat wordt over de ontwikkeling van het kind en zo laten wij zien dat wij samen met de ouders werken aan de ontwikkeling van hun kind(eren).

Hoofdstuk 6 Wennen

§ 6.1 Wenprocedure bij nieuw kindje

De eerste keer naar de opvang gaan kan voor ouders en kinderen een spannende gebeurtenis zijn. We werken daarom met een wenperiode, zodat rustig de tijd wordt genomen voor ouders en kinderen om kennis te maken met het kinderdagverblijf en een vertrouwensrelatie op te bouwen tussen pedagogisch medewerker en kind. Voordat een kindje definitief op de groep komt, mag het eerst twee keer twee uurtjes komen wennen op de groep. Zo kan het nieuwe kindje wennen aan de nieuwe omgeving en nieuwe pedagogisch medewerkers. Pedagogisch medewerkers vragen de ouders om een knuffeltje of klein doekje mee te brengen, zodat het nieuwe kindje iets herkenbaars of vertrouws heeft op de groep.

§ 6.2 Wenprocedure bij doorstroom

Bij kindercentrum de Ark vinden er verschillende doorstroommogelijkheden plaats. Omdat de rupsjes tot 2 jaar kindjes opvangen en de giraffen vanaf 1 jaar kindjes opvangen, stromen de kinderen tussen de één en twee jaar door. Kinderen die vanaf de rupsjes twee jaar worden, stromen door nadat zij een aantal wenmomenten hebben gehad. Die wenmomenten vinden altijd in overleg met ouders plaats. Mocht een kind nu één jaar zijn en de pedagogisch medewerker vindt dat het kind qua ontwikkeling en groei naar de giraffen kan, dan wordt dit te allen tijde overlegt met ouders. De ene ouder keurt het meteen goed, de andere ouder moet hier nog eerst over nadenken. We forceren niks en laten de kinderen ook pas wennen als de ouders er 100% achter staan. Deze wenperiode kan verschillen van een week tot een maand, afhankelijk van wat dat kind nodig heeft. Stap voor stap begeleiden we het kind naar de 'volgende' groep. Het kind gaat pas echt over naar de volgende groep, als de pedagogisch medewerker vindt dat het er klaar voor is.

Hetzelfde geldt voor de pinguïns naar de BSO.

Tevens speelt de groepssamenstelling en de groepsgrootte ook een rol.

Hoofdstuk 7 Ruildagen en extra dagen

In principe kunnen ouders ruilen, als de groepsgrootte dit mogelijk maakt. Ruildagen worden op aanvraag beoordeeld, dit betekent wie het eerst komt, heeft voorrang. Er mag geruild worden dertig dagen voor de ruildag of dertig dagen na de ruildag. Mocht u bijvoorbeeld uw kind de volgende maand een dag afmelden op de vaste opvangdag, dan zou deze ingezet mogen worden dertig dagen voor die dag, of dertig dagen na die dag.

Het afnemen van een extra dagdeel is mogelijk mits het maximum aantal kinderen niet overschreden wordt. Ouders dienen hiervoor wel schriftelijke toestemming te geven. Het aanvragen van een extra dagdeel is wel afhankelijk van de groepsplanning en de personeelsinzet. Wij streven ernaar zo spoedig mogelijk door te geven of de extra opvang mogelijk is. Hier zijn wel kosten aan verbonden.

Hoofdstuk 8 Informatie over de groepen

Kindercentrum de Ark heeft drie groepen dagopvang.

De leeftijdsopbouw van de groepen

Babygroep Rupsjes: 0 - 2 jaar (maximaal 14 kinderen)
Verticale groep Giraffen: 1 - 4 jaar (maximaal 16 kinderen)
Peutergroep Pinguïns: 2 - 4 jaar (maximaal 16 kinderen)
BSO: 4 - 12 jaar (12 kinderen)

Wij werken met twee horizontale groepen van 0 - 2 jaar de rupsjes en van 2 tot 4 jaar de pinguïns en met één verticale groep van 1- 4 jaar de Giraffen. Bij de rupsjes mogen maximaal 14 kinderen, bij de giraffen maximaal 16 kinderen, bij de pinguïns maximaal 16 kinderen. En op de BSO is er plek voor 12 kinderen.

§ 8.1 Vertrouwde, vaste beroepskrachten, invalkrachten

Kindercentrum de Ark werkt met vaste beroepskrachten. Op de rupsjes staan 3 vaste beroepskrachten, aangevuld met maximaal 1 andere pedagogisch medewerker (vaak parttime medewerkers). Op de giraffen staan 2 vaste beroepskrachten, aangevuld met maximaal 2 andere pedagogisch medewerkers (vaak parttime medewerkers). Op de pinguïns staan 2 vaste beroepskrachten, aangevuld met maximaal 2 andere pedagogisch medewerkers.

Om de continuïteit op de groepen te kunnen waarborgen streven we naar vaste invalmedewerkers. Uitgangspunt is dat er altijd een vertrouwde pedagogisch medewerker is die de kinderen en de ouders kent.

§ 8.2 Dagritme en groepssamenstelling

Dagritme en de groepssamenstelling zijn belangrijke pedagogische middelen om het gedrag van kinderen te beïnvloeden. Ze scheppen de voorwaarden voor een evenwichtig programma waarin tegemoet wordt gekomen aan de diverse behoeften van de kinderen.

§ 8.2.1 Dagritme

Bij de dagopvang bestaat het dagritme uit een afwisseling van speel- leeractiviteiten en verzorg - activiteiten, zoals: eten, drinken, verschonen, handen wassen. Spontaan spel wordt afgewisseld met activiteiten.

Baby's: Bij Baby's is intensief overleg met ouders noodzakelijk. Op de opvang wordt zoveel mogelijk aangesloten met het ritme van thuis, zodat de overgang voor de baby iets minder groot wordt. De pedagogisch medewerkers moeten een verbinding maken tussen wat de baby thuis gewend is en wat de mogelijkheden van de groep zijn.

Dreumesen: Vanaf ongeveer twee jaar zijn de meeste kinderen in staat om zich aan te passen aan het dagritme van de groep. Er wordt wel van de pedagogisch medewerker

verlangd dat zij soepel omgaan met het dagritme. Dit houdt in dat ze kinderen de kans geven te 'ontsnappen' aan het dagritme.

Peuters: De meeste peuters hebben niet veel individuele verzorging meer nodig, de meeste verzorgingsmomenten vinden samen met de groep plaats. De meeste peuters zoeken zelf contact met de pedagogisch medewerkers, maar zij zorgen ervoor dat ze elke dag contact hebben met de kinderen en ook met de stille en rustige kindjes.

§ 8.2.2 Groepssamenstelling

Continuïteit in de relatie tussen de pedagogisch medewerker en kinderen:

De relatie tussen pedagogisch medewerker en de kinderen wordt sterk bepaald door continuïteit. Wij werken daarom ook met stabiele vaste groepen, met vaste pedagogisch medewerkers per groep. Er is minimaal één vertrouwde pedagogisch medewerker aanwezig.

Continuïteit van kinderen in de groep is ook belangrijk. Vertrouwde relaties tussen kinderen kosten tijd om op te bouwen. Kinderen komen dagelijks zoveel mogelijk dezelfde kinderen tegen. Voor de pedagogisch medewerkers is het ook makkelijker om met een stabiele groep te werken. In een stabiele groep ontstaat vaste patronen (kinderen die veel samen spelen, weinig samen spelen, jongensgroepen, meisjesgroepen) tussen kinderen en de pedagogisch medewerker zien en herkennen deze. Hierdoor hebben ze goed zicht op wat er tussen de kinderen gebeurt. En dit geeft handvatten om de relaties tussen de kinderen positief te reguleren en te steunen.

§ 8.3 Samenvoegen van groepen

Er zijn momenten waarop het kind de eigen stamgroep verlaat. Als er kinderen worden gebracht of gehaald en er maar een klein aantal kinderen per groep aanwezig is dan kunnen

de stamgroepen worden samengevoegd. Ieder kind maakt van maximaal twee stamgroep ruimtes gebruik gedurende een week.

Wij streven naar continuïteit van de leidsters op de groepen. Iedere stamgroep heeft vaste leidsters die gedurende de week staan ingepland op hun eigen groep. Tijdens de vakantieperiode bestaat de mogelijkheid dat de pedagogisch medewerker op een andere groep staat ingepland. Een andere mogelijkheid is dat de groepen worden samengevoegd wanneer er weinig kinderen op de groep zijn. De reden is dat het voor het kind nu eenmaal leuker is om een dagprogramma in een grotere groep te doorlopen. Bij het plannen van de activiteiten wordt er zoveel mogelijk rekening gehouden met de samenstelling van de leeftijden en het ontwikkelingsniveau van de kinderen.

Het kan ook een praktisch oogmerk hebben om groepen samen te stellen, omdat bij het openen en sluiten en tussen de middag de leidsters niet voltallig aanwezig zijn.

Het bij elkaar brengen van de kinderen maakt het dan mogelijk om ook op deze momenten verantwoorde kinderopvang te bieden. Tevens worden de sociale en de persoonlijke competenties gestimuleerd wanneer de groepen incidenteel worden samengevoegd, omdat het voldoende zelfvertrouwen ontwikkelt om zich ook buiten de eigen groep veilig te voelen.

Het samenvoegen van groepen kan alleen plaatsvinden binnen de dagopvang.

Bij onverwachte extra dagdelen is de kans groter dat kinderen op een andere groep worden geplaatst. Ouders dienen hier schriftelijk hun goedkeuring aan te geven.

Het samenvoegen of splitsen van groepen kan ook plaatsvinden in het kader van het VVE-programma van Kaleidoscoop.

§ 8.4 Verlaten van de stamgroep

Kinderen maken structureel gebruik van een vaste ruimte, de zogenaamde stamgroep. Sommige activiteiten die we gaan ondernemen, kunnen niet plaatsvinden op de stamgroep. Wanneer we de stamgroep gaan verlaten (met uitzondering van buiten spelen op ons eigen terrein), worden de begeleidingsmogelijkheden bekeken. Afhankelijk van het aantal

kinderen en de aard van de activiteit kan de activiteit door één pedagogisch medewerker uitgevoerd worden, al dan niet met ondersteuning van een collega. Gaan we echt weg van de locatie, dan geldt bij de baby's (Rupsjes) één pedagogisch medewerker op vier kinderen. Regelmatig gaat er één pedagogisch medewerker wandelen met de wandelwagen waarin vier kinderen passen, naar het park toe om te spelen. Bij de giraffen mag één pedagogisch medewerker zes kinderen alleen meenemen. Dit kan zijn in de bedrijfsauto of in de boldekar. Bij de pinguïns hanteren we één pedagogisch medewerker op zeven kinderen.

\$ 8.5 Spel

Jonge kinderen gebruiken veel verschillende materialen bij spel. Bij de keuze van materialen wordt gelet op:

- Veiligheid

Het materiaal is bestand tegen veelvuldig gebruik. Solide materialen worden alleen gebruikt onder controle van pedagogisch medewerkers. Er wordt rekening gehouden met wat geschikt en veilig is voor een kind voor de verschillende leeftijdsgroepen

- Het versterken van het zelfvertrouwen en het gevoel van eigenwaarde

Dit gebeurt wanneer kinderen zelf met het materiaal aan de slag kunnen, kinderen moeten zelf kunnen experimenteren

- 'Open' materialen

Speelgoed waarmee kinderen iets kunnen maken en op meerdere manieren gebruikt kan worden

- Afwisseling van materiaal

Dit geeft nieuwe impulsen en houdt het spel interessant voor kinderen.

- Geschikt voor samenspel en alleen

- Spelmateriaal sluit aan bij de activiteitenhoeken en behoeftes en spelniveaus van kinderen

- Gebruik van materialen die aansluiten bij actuele thema's

- Materialen die aansluiten bij een rijke speel- leeromgeving, waarmee kinderen o.a. de wereld kunnen naspelen:

- Natuurlijke materialen (hout, dennenappels)
- Constructieve materiaal, bouwmaterialen
- Speelgoed bij prentenboeken
- Speelgoed, poppen

\$ 8.6 Buiten

Buiten spelen nodigt uit tot samenwerkingen met anderen, wanneer een probleem te groot is voor een kind. Kinderen en pedagogisch medewerkers leren buiten hele andere kanten van elkaar kennen. Zelfs voor baby's is buiten een verruimde ervaring; het voelen van de wind, het geritsel van de blaadjes en het kruipen door het gras. Ons streven is elke dag minimaal een kwartier naar buiten, zowel 's ochtends als 's middags. In de praktijk spelen kinderen langer buiten. Buiten spelen brengt andere risico's met zich mee. Kinderen vallen eerder (en harder) bij het rennen. Buiten spelen vinden wij een belangrijke leerervaring. De risico's die buiten spelen met zich meebrengt zijn aanvaardbaar en zelfs gewenst. Het maakt kinderen zelfstandig en het vergroot hun zelf oplossend vermogen.

Buitenspelen als alle drie de groepen buiten zijn:

Als alle 3 de groepen naar buiten gaan, dan verdelen de pedagogisch medewerkers zich over het hele plein. Elke pedagogisch medewerker kent ieder kind en andersom ook. Alle kinderen worden dus goed in de gaten gehouden tijdens het buitenspel. De peuters en de BSO-kinderen krijgen uitleg als er bijvoorbeeld een situatie ontstaat die niet heel veilig is. Daarnaast worden er ook ongeval of bijna-ongeval formulieren ingevuld, zodat dat onze aandachtspunten worden of zijn van het buitenspelen. Mocht er een situatie voorkomen die onveilig is, dan wordt hierop ingegrepen door een pedagogisch medewerker. En als er veel kinderen gebruik maken van het buitenplein, dan kan er middels een treintje een gedeelte voor de baby's worden afgezet, zodat ook de baby's buiten kunnen blijven.

Hoofdstuk 9 Stagiaires en vrijwilligers

Kindercentrum de Ark heeft momenteel wel een aantal stagiaires, maar geen vrijwilligers.

§ 9.1 De taken van stagiaires/vrijwilligers en de wijze van begeleiding

Naast het team van gediplomeerde pedagogisch medewerkers heeft kindercentrum de Ark ook stagiaires op de groep. Deze stagiaires maken deel uit van het team en worden begeleid door gediplomeerde medewerkers; de stagebegeleiders. Kindercentrum de Ark profileert zich als een professioneel en deskundig leerbedrijf voor leerlingen, die de opleiding tot pedagogisch medewerker volgen en tegelijkertijd als potentieel werkgever. En tevens blijft kindercentrum de Ark op de hoogte van de ontwikkelingen binnen het vakgebied en het hierop afgestemde scholingsbeleid en kan zij haar eigen beleid eventueel bijstellen.

Een stagiaire is een lerende en eventueel toekomstig werknemer waarin geïnvesteerd moet worden. Het verlenen van een stageplaats is investeren op de lange termijn.

Kindercentrum de Ark laat zien dat het vaak van een pedagogisch medewerker een leuk en interessant beroep is.

Iedere stagiaire komt eerst langs voor een kennismakingsgesprek. We willen er namelijk zeker van zijn dat de stagiaire in ons team past. Voor aanvang van stage wordt een stageovereenkomst gesloten en iedere stagiaire dient voor aanvang van de stage een actuele Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) aan te kunnen tonen. Stagiaires worden ingezet als een aanvulling op de pedagogisch medewerkers, en worden dus niet al vervanging ingezet. Over het algemeen eindigt de stage na de periode zoals in de stageovereenkomst is afgesproken. Een stage zal verlengd worden als de doelen niet zijn bereikt.

Kindercentrum de Ark werkt met de volgende stagiaires:

Wij werken met stagiaires pedagogisch medewerker niveau 3 en/of 4 en stagiaires van hbo-pedagogiek of pedagogisch management kinderopvang. Een enkele keer komt er een stagiaire een snuffelstage doen van bijvoorbeeld de Sonnewijser.

§ 9.2 Afspraken met betrekking tot omgang, verantwoordelijkheden en betrokkenheid

-Omgang: De stagiaire heeft een professionele omgang met collega's waar ze assisteert. In de eerste weken stelt de stagiaire zich persoonlijk voor aan ouders en collega's. Tevens hangt hij/zij bij de deur van de groep een foto met tekst waarin hij/zij zichzelf voorstelt

-Beroepsgeheim: Als de stagiaire voor schoolopdrachten gebruik wil maken van foto's of namen van kinderen, dient de stagiaire hiervoor, toestemming aan de ouders te vragen. Er mag in schoolopdrachten vrij met fictieve namen worden gewerkt.

-Verantwoordelijkheid: Om ook echt iets te kunnen leren, krijgt de stagiaire de nodige verantwoordelijkheden, afhankelijk van hun opleidingsniveau met daarbij de ruimte voor het stellen van vragen en het uitvoeren van taken.

-Betrokkenheid: De stagiaire wordt betrokken bij het team. De stagiaire is niet aanwezig tijdens het teamoverleg, tenzij dit vanuit de opleiding voor het maken van een opdracht nodig is. Wel wordt de stagiaire door de stagebegeleider op de hoogte gehouden van relevante informatie besproken tijdens teamoverleggen. De stagebegeleider houdt bij het overdragen van deze informatie rekening met de wet op de privacy.

-Oudercontacten: De schriftelijke overdracht, observaties en het voeren van oudergesprekken worden niet door de stagiaire gedaan. Wanneer dit voor een opdracht vanuit de opleiding wordt vereist, zullen deze werkzaamheden i.o.m. en onder toezicht en begeleiding van de stagebegeleider worden uitgevoerd. Voorafgaand wordt er toestemming aan de desbetreffende ouders gevraagd. Telefonische contacten mogen alleen door de stagiaire worden gevoerd indien er vooraf toestemming is gegeven door de stagebegeleider

-Uitstapjes met kinderen: Tijdens uitstapjes met kinderen wordt de stagiaire als boventalig ingezet.

§ 9.3 Verwachtingen en taken van een stagiaire:

-Wij hanteren een proeftijd van 1 maand, mocht blijken dat een stagiaire niet goed functioneert of niet aansluit bij kindercentrum de Ark, dan zullen wij binnen deze maand

de overeenkomst beëindigen.

-In de eerste week neemt de stagiaire alle beleidsstukken en informatie van de opvang door. Daarnaast zal zij op de groep kennis maken met de kinderen.

-Een stagiaire zal gedurende de stage op dezelfde dagen/tijden stagelopen.

-De stagiaire draait mee in het dagelijks ritme van het kinderdagverblijf en voert voldoende werkzaamheden uit. Dit moet uiteraard aansluiten bij het opleidingsniveau.

-De stagiaire heeft nog geen verantwoordelijkheden voor de kinderen, uiteraard wel over haar eigen leerproces.

-De stagiaire mag nooit alleen op de groep staan. Niet alleen openen en sluiten. Geen telefoon aannemen en geen medicijnen toedienen of temperaturen. De stagiaire staat altijd onder toezien van een pedagogisch medewerker.

-Er wordt van de stagiaire verwacht dat deze veilig, hygiënisch en ergonomisch werkt

Hoofdstuk 10 Afwijken kind-leidsterratio

Op kindercentrum de Ark kan tijdens de volgende uren afgeweken van het kind leidsterratio per groep verdeeld:

Horizontale Babygroep rupsjes:

Ma t/m vrijdag: 7.30-8.30 uur / 12.30-13.30 / 16.15-17.15

Verticale groep giraffen:

Ma t/m vrijdag: 8.00-9.00 / 12.00-13.30 / 16.15-17.15

Horizontale Peutergroep pinguins:

Ma t/m vrijdag: 8.00-9.00 / 12.00-13.30 / 16.30-17.30

Kindercentrum de Ark heeft ervoor gekozen om bij de brengmomenten af te wijken van het kind-leidsterratio, tussen de middag als de pauzes plaatsvinden van de pedagogisch medewerkers en aan het einde van de dag als er kinderen gehaald worden.